

An Evaluation of the Effectiveness of the Village and Urban Community Fund Project in Suratthani, Chumporn and Ranong Provinces ⁽¹⁾

Pitsanu Fongsri

ABSTRACT

The purposes of this research were to evaluate the effectiveness and the factors that effected on the effectiveness of the Village and Urban Community Fund Project and to find ways to improve the implementation of the project. The sampling groups included 14 persons considered experts and 2,603 persons who were stakeholders of the project, consisted of 977 committees, 957 members, 72 teachers, 324 students of fund and 273 people. A separate set of questionnaires was used for each group to collect data. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, means, standard deviation and correlation coefficient of Kendall's. SPSS for Window was used. This research used Pearson's Product Moment Correlation, the confirmatory factor analysis, and path analysis to validate the linear structure relationship model through LISREL.

The key findings were:

The effectiveness of Village and Urban Community Fund Project was at high level (M = 3.73) and the four factors of the effectiveness were also at high level. The first high level was the survival of the project, at M = 3.79. The second high level was the satisfaction of participants, at M = 3.73. The third high level was goal attainment, at M = 3.70 and the fourth high level was the efficiency/ profitable, at M = 3.66., respectively. The project effectiveness and all factors passed the established criteria at $M \geq 3.50$.

- 1. Factors that effected the effectiveness of the project were described from low to high as follows: the national policy was at .67, people participation was at .40, the community context was at .30, the fund policy was at .27, the leadership of chairperson of the project was at .20, the administration of the project was at .20, the culture of the fund project was at .18, and members' characteristics of the project was at .13. All variables were statistically significant, at 0.01. The consistency of the model employed in this research and the empirical data was very high, $P = 0.77$, $RMR = .00072$, GFI and $AGFI = 1.00$. The casual variables were able to describe the variance of the effectiveness of the project at 51 percent.*
- 2. The main problems encountered by the project were: 1) Shortage of money to support some carrier members who needed high investment and the lack of public relations of the project; 2) Inadequacy of time, knowledge, experience, and fairness among the committee members; 3) Abuse of the fund money and irresponsibility among the members.*
- 3. This research recommended the development of activities and/or projects to support the project, measures to enhance people participation, professional development for chairpersons, and transparency of fund management.*

¹ This project was sponsored by Suratthani Rajabhat University, Year 2545-2546

การประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ ระนอง⁽¹⁾

พิสนุ พงศ์ศรี⁽²⁾

บทคัดย่อ

การวิจัยประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ รวมทั้ง ทราบปัญหา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของกองทุน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องพิจารณา กรอบการประเมิน จำนวน 14 คน และผู้เกี่ยวข้องกับกองทุน จำนวน 2,603 คน ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน 977 คน สมาชิกกองทุน 957 คน อาจารย์นิเทศก์ 72 คน บัณฑิตกองทุน 324 คน ประชาชนทั่วไป 273 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 1 ฉบับ และแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติบรรยายได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Kendall's โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Window สถิติที่ใช้ตรวจสอบ ความสอดคล้องความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson การวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์อิทธิพล (Path Analysis) โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม LISREL ผลการประเมินพบว่า

1. ประสิทธิภาพโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง อยู่ในระดับมาก ($M = 3.73$) และองค์ประกอบของประสิทธิผลทั้ง 4 ตัว อยู่ในระดับมากเช่นกันเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ การอยู่รอดของกองทุน ($M = 3.79$) ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ($M = 3.76$) การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ($M = 3.70$) และประสิทธิภาพหรือผลกำไร ($M = 3.66$) ซึ่งประสิทธิผลโดยรวมและทุกองค์ประกอบผ่านเกณฑ์การ ประเมินที่กำหนดไว้ (3.50)

2. ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย คือ ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ (.67) การมีส่วนร่วมของประชาชน (.40) บริบทชุมชน (.30) นโยบายกองทุน (.27) ภาวะผู้นำประธานกองทุน (.20) การบริหารกองทุน (.20) วัฒนธรรมกองทุน (.18) และคุณลักษณะคณะกรรมการ กองทุน (.13)ตามลำดับ ซึ่งทุกตัวแปรมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยรูปแบบการประเมินที่นำไปตรวจสอบกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก ได้ค่าสถิติ $P = 0.77$ ค่า $RMR = .00072$ ค่า GFI และ $AGFI = 1.00$ ตัวแปรเชิงสาเหตุสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลโครงการได้ร้อยละ 51

3. ปัญหาสำคัญของกองทุนฯ มี 3 ประการ คือ เกี่ยวกับระบบกองทุน ได้แก่ มีจำนวนเงินน้อยไม่เพียงพอ กับสมาชิกบางอาชีพที่ต้องการทุนสูง ขาดการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับคณะกรรมการ ได้แก่ ไม่มีเวลา ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ ไม่ยุติธรรม และเกี่ยวกับสมาชิก คือ ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ และขาดความรับผิดชอบ

4. ข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ ควรจัดกิจกรรม/โครงการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน ดำเนินมาตรการ ให้ประชาชนมีส่วนร่วม พัฒนาประธานกองทุน และสนับสนุนการบริหารกองทุนอย่างโปร่งใสให้มากขึ้น

¹ งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พ.ศ. 2545-2546

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการสำคัญที่จัดทำขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ดำเนินการครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ใช้งบประมาณสูงมากกว่า 7 หมื่นล้านบาทในเบื้องต้น โดยจัดสรรให้แก่ทุกหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งแรกแห่งละ 1 ล้านบาท ตามเจตนารมณ์ของรัฐที่จะ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและความยากจนของประชาชน

วัตถุประสงค์ของโครงการโดยสรุปคือ เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุนสร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน พัฒนาให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนและให้มีกระบวนการพึ่งพาตนเองรวมทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานราก ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน (คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2545)

กลไกในการบริหารกองทุนมี 3 ระดับ คือ ระดับชาติ จังหวัด และหมู่บ้าน สำหรับระดับชาติ ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) มีภารกิจในการกำหนด นโยบายและแผนการดำเนินงาน สำนักงานคณะกรรมการกองทุนฯ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ของคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงาน ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงาน ในระดับจังหวัดและระดับหมู่บ้าน ส่วนในระดับจังหวัดมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตาม การดำเนินงานของกองทุนระดับจังหวัดและอำเภอ ส่วนในระดับหมู่บ้านมีคณะกรรมการกองทุนฯ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่ม องค์กรประชาชน หรือประชาชนในหมู่บ้าน จากการเลือกกันเอง จำนวน 15 คน (กทบ., มปป.)

นอกจากกลไกการบริหารทั้ง 3 ระดับที่สนับสนุนกองทุนแล้ว รัฐยังได้จัดทำโครงการอื่นๆ เพื่อเสริมการดำเนินงานของกองทุนควบคู่กันไปด้วย เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ กองทุนฯ โครงการเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการกองทุนฯ เป็นต้น รวมทั้งเตรียมโครงการอื่นๆ ใน ปีงบประมาณ 2545 อีกหลายโครงการ เช่น โครงการการจัดระบบฐานข้อมูลและจัดตั้งกองทุนฯ การให้รางวัลและจูงใจ เป็นต้น (กทบ., 2545)

จากความสำคัญของโครงการซึ่งได้ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศมาระยะหนึ่งแล้ว น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ รวมทั้งให้เอื้อต่อหลักธรรมาภิบาล ที่ต้องรับผิดชอบ โปร่งใส พร้อมให้ตรวจสอบได้ จึงควรประเมินโครงการดังกล่าวขึ้น โดยจะเน้นประเมินประสิทธิผล ของโครงการที่ครอบคลุม ตลอดจนศึกษาถึงสาเหตุของประสิทธิผลด้วย เพื่อจะได้สารสนเทศทั้ง เชิง “เหตุ” และ “ผล” ที่จะนำไปประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารอันจะเป็นประโยชน์ต่อโครงการ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ในประเด็นการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ประสิทธิภาพหรือผลกำไร ความพึงพอใจ ของผู้เกี่ยวข้อง และการอยู่รอด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ
3. เพื่อทราบปัญหาการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ
4. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและเป็นแนวทางปรับปรุงโครงการกองทุนหมู่บ้านฯ

ขอบเขตของการประเมิน

ประชากร ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน อาจารย์นิเทศ บัณฑิตกองทุน รวมทั้งประชาชนซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนในเขต 3 จังหวัด คือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง จากจำนวนกองทุน 2,016 กองทุน แบ่งเป็นจังหวัดสุราษฎร์ธานี 1,096 กองทุน จังหวัดชุมพร 744 กองทุนและจังหวัดระนอง 176 กองทุน **กลุ่มตัวอย่าง** จำนวน 2,603 คนประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน 977 คน สมาชิกกองทุน 957 คน อาจารย์นิเทศก์ 72 คน บัณฑิตกองทุน 324 คน และประชาชน 273 คน ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) จากกลุ่มประชากรโดยสุ่มกองทุนมา 330 แห่งและใช้คนเป็นหน่วยการวิเคราะห์ **ตัวแปร**ประกอบด้วย ตัวแปรตามหรือตัวแปรผล ได้แก่ ประสิทธิภาพโครงการ ซึ่งมีตัวแปรย่อย 4 ตัวคือ การบรรลุวัตถุประสงค์ ประสิทธิภาพหรือผลกำไร ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง และการอยู่รอดของกองทุน กลุ่มตัวแปรต้นหรือตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ 3 กลุ่ม 9 ตัวแปร ได้แก่ กลุ่มตัวแปรบริบท มี 2 ตัวแปรคือ ตัวแปรบริบทชุมชน และตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ กลุ่มตัวแปรปัจจัยนำเข้ามี 4 ตัวแปรคือ ตัวแปรคุณลักษณะคณะกรรมการ วัฒนธรรมการทำงานของคณะกรรมการ นโยบายกองทุน และตัวแปรภาวะผู้นำของประธานกรรมการกองทุน กลุ่มตัวแปรกระบวนการ มี 3 ตัวแปรคือ ตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กระบวนการบริหารกองทุนและตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน (ตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นตัวแปรที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเพิ่มเติม) สำหรับ**ความสัมพันธ์ของตัวแปร** ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ จะนำกรอบการประเมินมาสร้างรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear Structural Relationship Model) หรือโมเดลลิสเรล (LISREL Model) จากแนวคิดทฤษฎี หลักการ การวิเคราะห์เชิงเหตุผล และงานวิจัยเชิงประจักษ์ต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ขนาดของอิทธิพลและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม SPSS/FW และ LISREL

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการประเมิน

1. ได้สารสนเทศความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง
2. ได้สารสนเทศด้านตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง
3. ได้สารสนเทศด้านปัญหาการดำเนินการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง
4. ได้แนวทางในการปรับปรุงโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง รวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ หรือในระดับของประเทศได้
5. เป็นแนวทางในการศึกษาประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง รวมทั้งจังหวัดอื่น ๆ หรือในระดับประเทศได้

นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. **ประสิทธิผลโครงการ** หมายถึง ผลการดำเนินงานของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมีประสิทธิภาพหรือผลกำไร ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ ทำให้กองทุนดำรงอยู่ได้วัดได้จากแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น

1.1 การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 5 ข้อ ได้แก่

1.1.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน อันจะนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.1.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

1.1.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1.4 กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในอนาคต

1.1.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

◆ การประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ◆
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ ระนอง

1.2 ประสิทธิภาพหรือความสามารถในการทำกำไร หมายถึง ผลประโยชน์ในรูปแบบตัวเงินหรือทรัพยากรอื่นที่ประเมินราคาได้ซึ่งเหลืออยู่หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ได้จากการที่สมาชิกชำระเงินกู้และดอกเบี้ยทำให้งบกองทุนมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น มีการดำเนินงานในการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัด และมีการระดมทุนหรือทรัพยากรเพื่อนำมาดำเนินการในกองทุน

1.3 ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ความรู้สึกของประชาชน บัณฑิตกองทุนและอาจารย์นิเทศก์ในด้านการบริการจากคณะกรรมการกองทุน ได้แก่ ความเชื่อถือได้ ความมั่นใจ ความเอื้ออาทร การตอบสนอง และการประกันความมั่นใจ และความรู้สึกของคณะกรรมการในด้านโอกาสในการใช้ความรู้ความสามารถ ได้รับการยอมรับ ได้รับการพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และสวัสดิการจากกองทุน

1.4 การอยู่รอดของทุน หมายถึง การที่กองทุนสามารถดำรงอยู่ได้เนื่องจากสมาชิกหรือประชาชนเห็นว่ามีคุณค่าต่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง มีจำนวนสมาชิกเพียงพอและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกองทุนของตน มีการดำเนินงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล คณะกรรมการกองทุนมีคุณค่าต่อสังคม มีการปรับปรุงการทำงาน มีขวัญและกำลังใจ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ หมายถึง ตัวแปรในมิติและระดับต่างๆ ในรูปแบบที่สร้างขึ้นซึ่งมีอิทธิพลทางตรงและ/หรือทางอ้อม ทำให้ระดับประสิทธิผลโครงการเปลี่ยนแปลงวัดได้จากแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ ที่ผู้ประเมินสร้างขึ้น ได้แก่

2.1 บริบทชุมชน หมายถึง สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกองทุนโดยประชาชนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านของตน มีความสามารถในการออม ลงทุน รวมกลุ่มกันผลิตและหาตลาด ภายในหมู่บ้านมีสภาพดินและแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ มีองค์กรชุมชนเข้ามาพัฒนาหมู่บ้าน

2.2 นโยบายหน่วยเหนือ หมายถึง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กับระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 รวมทั้งนโยบายการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3 คุณลักษณะของคณะกรรมการกองทุน หมายถึง พฤติกรรมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่แสดงออกในด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยมีความเสียสละ ทุ่มเทรับผิดชอบ กระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ รวมทั้งความสามารถในการปฏิบัติงานและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน

2.4 วัฒนธรรมการทำงานของคณะกรรมการหมายถึงสภาพคุณลักษณะเกี่ยวกับปรัชญาธรรมเนียมปฏิบัติ ปทัสถาน ความเชื่อสืบเนื่องกันมา ค่านิยม ประเพณี และสภาพแวดล้อมของ

กองทุน โดยมีบรรยากาศของที่ทำการกองทุนอบอุ่น คณะกรรมการมีท่าที่เป็นมิตร ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงคุณภาพและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

2.5 นโยบายกองทุน หมายถึง ประเด็นหรือสาระสำคัญที่กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีความยืดหยุ่นสามารถปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.6 ภาวะผู้นำของประธานกรรมการกองทุนหมายถึงความรู้ความสามารถในการบริหาร เช่น การจูงใจ การสร้างความสัมพันธ์ในคณะกรรมการและสมาชิกกองทุน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เสียสละทุ่มเท กล้าตัดสินใจ รวมทั้งมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยปฏิบัติตัวเป็นกันเอง ให้ความช่วยเหลือ และนำแก้สมาชิก

2.7 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุน หมายถึง พฤติกรรมที่คณะกรรมการกองทุน ที่แสดงออกในด้านการวางแผน ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน โดยติดตามการนำเงินกู้ยืมไปใช้ของสมาชิกพร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือ

2.8 การบริการกองทุน หมายถึง กระบวนการสื่อสาร การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น พัฒนากองทุน และการติดตามประเมินผล โดยจัดให้มีการประชุมชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิกกองทุน เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามประเมินผล รวมทั้งนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนากองทุน

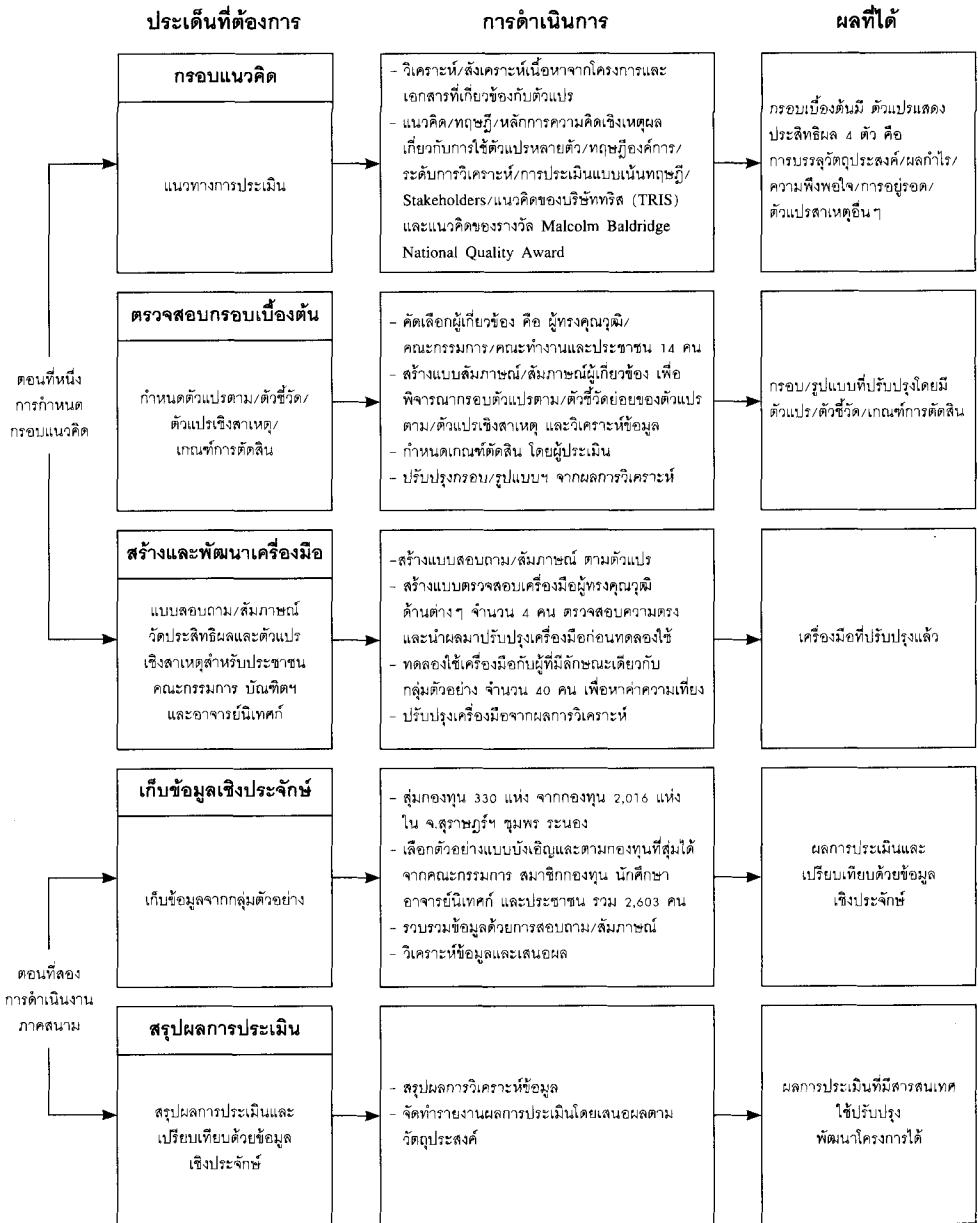
2.9 การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ประชาชนในพื้นที่บริการของกองทุน มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกองทุน พร้อมทั้งเห็นด้วยกับนโยบายและระเบียบต่าง ๆ โดยมีการสนองตอบและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยประเมินผลครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล รวมทั้งปัญหาในการดำเนินการ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาโครงการในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง โดยใช้วิธีการประเมินทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้องครบถ้วนโดยเก็บข้อมูลจากการรับรู้ (Perception) เนื่องจากแม้ว่าข้อมูลจากบางตัวชี้วัดจะถามข้อเท็จจริงได้ เช่น อัตราการชำระคืนหรือดอกเบี้ยที่เป็นผลกำไร แต่เนื่องจากโครงการเพิ่งเริ่มต้นข้อมูลยังอาจไม่ชัดเจนพอจึงต้องถามการรับรู้แทน มีลำดับขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอนหลัก คือ **ตอนที่หนึ่ง** การกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนฯ และ**ตอนที่สอง** การดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ขั้นตอนหลักดังกล่าวแสดงดังภาพ 1

◆ การประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ◆

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ ระนอง

ภาพ 1 แสดงขั้นตอนวิธีดำเนินการ

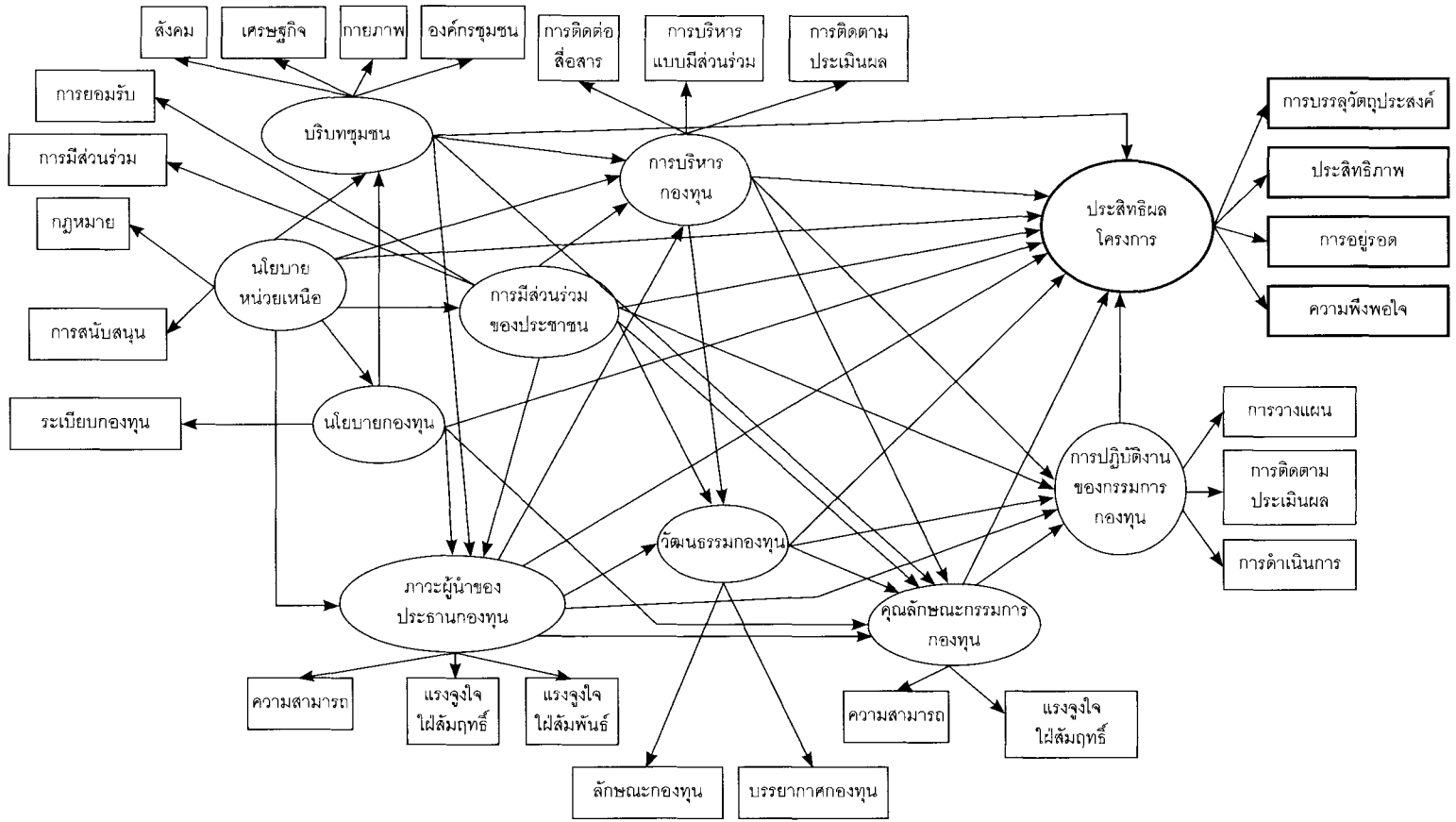
กรอบแนวคิด

การกำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้แนวทาง หลักการ ทฤษฎี งานวิจัย ฯลฯ รวม 6 ประการ คือ

- 1) ใช้แนวทางปทัสถาน โดยกำหนดกรอบล่วงหน้า เพื่อให้ขอบเขตมีความชัดเจน
- 2) ใช้หลักการตัวแปรหลายตัว หรือการประเมินแบบสมดุล (The Balanced Scorecard) (Kaplan &

Norton, 1992; 1996; ดนัย เทียนพุฒิ, 2545; 2545; พสุ เดชะรินทร์, 2545) ในที่นี้ได้ 4 ตัวแปร ดังกล่าวข้างต้น แล้วนำไปกำหนดเป็นตัวชี้วัดได้ 26 ตัวชี้วัด โดยตัวชี้วัดความพึงพอใจจะคำนวณเป็น ค่ารวมจากผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม 3) ใช้**ทฤษฎีองค์การระดับสูงหรือทฤษฎีสสมัยใหม่** เพื่อให้เห็นภาพ ในเชิงกว้างโดยศึกษาทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตหรือผลลัพธ์ และสภาพแวดล้อม 4) ใช้ **แนวคิดศึกษาให้ครอบคลุมหลายระดับ** ทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และองค์การ (Robbin, 1997) โดยปรับเป็นระดับบุคคล หมู่บ้าน และระดับชาติ 5) ใช้**หลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย** ในการ กำหนดกรอบการประเมินและให้ข้อมูล 6) ใช้**แนวคิดการประเมินแบบเน้นทฤษฎี** (Chen, 1990) โดยศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลโครงการ เพื่อให้แก้ ปัญหาหรือพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยนำผลการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและหลักวิเคราะห์เชิงเหตุผล ได้ 9 ตัวแปรคือ 6.1) ตัวแปรนโยบายของหน่วยเหนือ เพราะกองทุนต้องดำเนินงานตามกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ซึ่งกำหนดมาจากรัฐบาลหรือส่วนกลาง แม้จะยังไม่มีการวิจัยโดยตรง แต่ก็พิจารณา ได้ว่ามีอิทธิพลต่อนโยบายและกระบวนการบริหารกองทุน รวมทั้งประธานกองทุน และบริบทของ ชุมชนด้วย 6.2) บริบทของชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเกณฑ์พิจารณาจัดตั้งและยกฐานะ หน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ กายภาพ (มสธ., 2537) และการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือองค์กรชุมชน โดยจะมีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำ คุณลักษณะของ คณะกรรมการและการบริหารกองทุน 6.3) นโยบายกองทุนหรือระเบียบกองทุนจะมีความเกี่ยวข้องกับ การบริหาร (สมยศ นาวิการ, 2540) นั่นคือ เมื่อกำหนดนโยบายแล้วต้องไปปฏิบัติหรือบริหาร รวมทั้งเป็นสิ่งที่กำหนดการปฏิบัติงานของประธานกองทุนและคณะกรรมการอีกด้วย 6.4) ภาวะผู้นำ ประธานกองทุน มีอิทธิพลต่อการบริหารกองทุน (อุทัย สันติสกุล, 2534; ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์, 2540) และวัฒนธรรมกองทุน นอกจากนี้ภาวะผู้นำของประธานกองทุนจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม คือคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของกรรมการด้วย (กุหลาบ รัตนสังธรรม, 2536) 6.5) การมี ส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งได้จากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและในที่นี้เห็นว่าจะมีอิทธิพลต่อ การบริหารกองทุน ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมกองทุน คุณลักษณะ และการปฏิบัติงานของกรรมการ 6.6) การบริหารกองทุน มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะและการปฏิบัติงานของกรรมการ (กุหลาบ รัตนสังธรรม, 2536) 6.7) วัฒนธรรมกองทุน มีอิทธิพลต่อลักษณะหรือพฤติกรรมทั้งคุณลักษณะ และการปฏิบัติงานของกรรมการ (ภรณี กิริติบุตร, 2529) 6.8) คุณลักษณะบุคลากร มีอิทธิพลต่อ การปฏิบัติงานของบุคลากร (Steers, 1977; Robins, 1986; 1993) และ 6.9) การปฏิบัติงานของ บุคลากร ซึ่งคาดว่าจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ

จากสาระในข้อ 1)–6) สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดและยกวางรูปแบบการประเมิน ประสิทธิภาพโครงการ สำหรับเตรียมทดลองใช้ภาคสนามเพื่อทราบผลการประเมินและความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรก่อนการสร้างสเกลองค์ประกอบ ได้ดังภาพ 2

◆ การประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ ระนอง ◆

ภาพ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงสาเหตุของประสิทธิผลโครงการ

การกำหนดขนาดตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดขนาดตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL ที่กำหนดให้ใช้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 100 หน่วย หรืออย่างน้อยที่สุด 5 หน่วยต่อ 1 ตัวแปร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) ซึ่งรูปแบบที่ยกวางขึ้นมี 10 ตัวแปร ในกรณีนี้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงควรเป็น 100 หน่วย และเมื่อใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan เพื่อกำหนดขนาดตัวอย่าง ในกรณีประชากรตั้งแต่ 100,000 หน่วยขึ้นไปที่ระดับความเชื่อมั่น 95% แล้วจะได้ขนาดตัวอย่าง 384 หน่วย ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้างต้นและทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ ในการประเมินครั้งนี้จึงใช้ขนาดตัวอย่างไว้ในการวิเคราะห์ทางสถิติ 2,330 หน่วย (ประชาชนทั่วไปที่ให้ข้อมูลอีก 273 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ)

2. การสุ่มกองทุนและเลือกผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2,603 คน ดำเนินการดังนี้

2.1 สุ่มอำเภอมาจังหวัดละประมาณ 50% (ทั้ง 3 จังหวัด มีอำเภอรวม 32 อำเภอ) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายแบบไม่คืนกลับ ได้ 16 อำเภอ

2.2 จากอำเภอที่สุ่มได้ทำการสุ่มตำบลมาอำเภอละ 5 ตำบล ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เช่นเดียวกัน ได้ทั้งสิ้น 72 ตำบล (เนื่องจากกรณีอำเภอใดมีต่ำกว่า 5 ตำบล จะใช้ทั้งหมด)

2.3 ในแต่ละตำบลทำการสุ่มกองทุนมาตำบลละ 5 กองทุน ได้ทั้งสิ้น 330 กองทุน (เนื่องจากกรณีตำบลใดมีน้อยกว่า 5 หมู่บ้าน จะใช้ทั้งหมด)

2.4 กำหนดผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีแบบบังเอิญ (Accidental) และตามกองทุนที่สุ่มได้มา กองทุนละ 8-9 คน การใช้วิธีแบบบังเอิญจากกลุ่ม คณะกรรมการกองทุนฯ ละ 3 คน สมาชิกกองทุนและประชาชน กองทุนละ 3 คน อาจารย์นิเทศก์ ตำบลละ 1 คน และตามกองทุนที่สุ่มได้ คือ กลุ่มบัณฑิตกองทุนฯ ละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 2,603 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นคณะทำงานประเมินผล ประธาน หรือ คณะกรรมการหรือสมาชิกกองทุน และผู้นำชุมชนหรือประชาชน ประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ตอน คือ ตอนแรกเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่สองเป็นความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสิทธิผล 4 ตัว ตัวชี้วัดและตัวแปรเชิงสาเหตุ 8 ตัวแปร ชนิดมีโครงสร้างโดยผู้วิจัยกำหนดยกร่างเนื้อหาเบื้องต้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และตอนที่สามเป็นการสอบถามความเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะในการกำหนดกรอบของการประเมินชนิดปลายเปิดให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณากรอบการประเมิน จำนวน 14 คน ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ที่มีความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องทั้งจากมหาวิทยาลัยต่างๆ กรรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผู้นำชุมชน ประธานคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย สำหรับพิจารณากรอบการประเมินเกี่ยวกับตัวแปรต่างๆ และตัวชี้วัด และคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม 4 คน ใช้วิธีคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญด้านองค์การ ด้านกองทุน ด้านวัดผล และด้านระเบียบวิธีวิจัย ด้านละ 1 คน

2. แบบสอบถาม/สัมภาษณ์ประชาชน สมาชิกกองทุนคณะกรรมการกองทุน บัณฑิตกองทุน และอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วยข้อคำถามสำคัญ 3 ตอน คือ ตอนแรกเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่สองเป็นการถามตัวแปรประสิทธิผล และตอนที่สามเป็นการถามตัวแปรเชิงสาเหตุ ซึ่งปรับปรุงจากผลตามข้อ 1 (กรณีผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกที่จะตอบแบบสอบถามจะใช้การสัมภาษณ์แทน)

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยในเบื้องต้นนำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นให้ผู้มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง 2-3 คน ทดลองให้ข้อมูลเพื่อพิจารณาความราบรื่นว่ามีความเข้าใจหรือสะดวกในการตอบอย่างไร ต่อมานำนิยามเชิงปฏิบัติการและข้อคำถามของตัวแปรไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิสมาชิกต่าง ๆ และด้านกองทุน จำนวน 4 คน ตรวจสอบความตรงด้วยการหาค่า IOC ซึ่งแต่ละข้อคำถามได้ค่า IOC ระหว่าง 0.75-1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลองหาคุณภาพด้านความเที่ยงด้วยสูตรอัลฟาของครอนบัก กับผู้ที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ได้ค่าความเที่ยงรวมของตัวแปรตาม = 0.86 โดยแต่ละตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสิทธิผลได้ค่าความเที่ยงดังนี้ ตัวแปรการบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน = 0.89 ประสิทธิภาพหรือผลกำไร = 0.55 การอยู่รอดของกองทุน = 0.63 และตัวแปรความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง = 0.68 ส่วนตัวแปรต้นได้ค่าความเที่ยงรวม = 0.88 โดยแต่ละตัวแปรได้ค่าความเที่ยงดังนี้ ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ = 0.69 บริบทชุมชน = 0.87 นโยบายของทุน = 0.84 การมีส่วนร่วมของประชาชน = 0.85 ภาวะผู้นำประธานกองทุน = 0.71 การบริหารกองทุน = 0.57 วัฒนธรรมกองทุน = 0.76 คุณลักษณะของคณะกรรมการ = 0.73 และตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ = 0.50

ระเบียบวิธีประเมิน

การประเมินผลครั้งนี้ใช้เทคนิคทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเสริมกันด้วยเพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่จะกล่าวในข้อ 1) - 5) ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/FW และข้อ 6) - 8) ใช้โปรแกรม LISREL ดังนี้ 1) การพิจารณากรอบแนวคิดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้สถิติ

การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio : CVR) ตามสูตรของ Lawshe และวิเคราะห์ความสอดคล้องการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามสูตรของ Kendall 2) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาความสอดคล้อง (IOC) และหาค่าความเที่ยงตามสูตร Alpha Coefficient ของ Cronbach 3) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (M, S.D.) 4) วิเคราะห์ประสิทธิผลโครงการ ด้วยค่าเฉลี่ยและร้อยละ โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายของตัวแปรประสิทธิผลโครงการ ดังนี้ M =1.00-1.49 หมายถึง โครงการมีประสิทธิผลน้อยที่สุด M =1.50-2.49 หมายถึง น้อย M =2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง M =3.50-4.49 หมายถึง มาก และ M = 4.50 - 5.00 หมายถึง โครงการมีประสิทธิผลมากที่สุด ได้กำหนดเกณฑ์ตัดสินให้ผ่านไว้ที่ระดับมากหรือ $M \geq 3.50$ 5) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามสูตรของ Pearson 6) วิเคราะห์สเกลองค์ประกอบตัวแปรเชิงสาเหตุ ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 7) ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการวิเคราะห์อิทธิพลหรือวิเคราะห์เส้นทาง และ 8) วิเคราะห์ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measure) ประกอบด้วย ค่าไค-สแควร์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index = GFI) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index = AGFI) และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Root Mean Squared Residual = RMR)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินประสิทธิผลโครงการ พบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง ตามความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง มีประสิทธิผลในระดับมาก (M = 3.73) โดยทั้ง 4 ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของประสิทธิผลก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน (M = 3.66-3.79) ดังตาราง 1

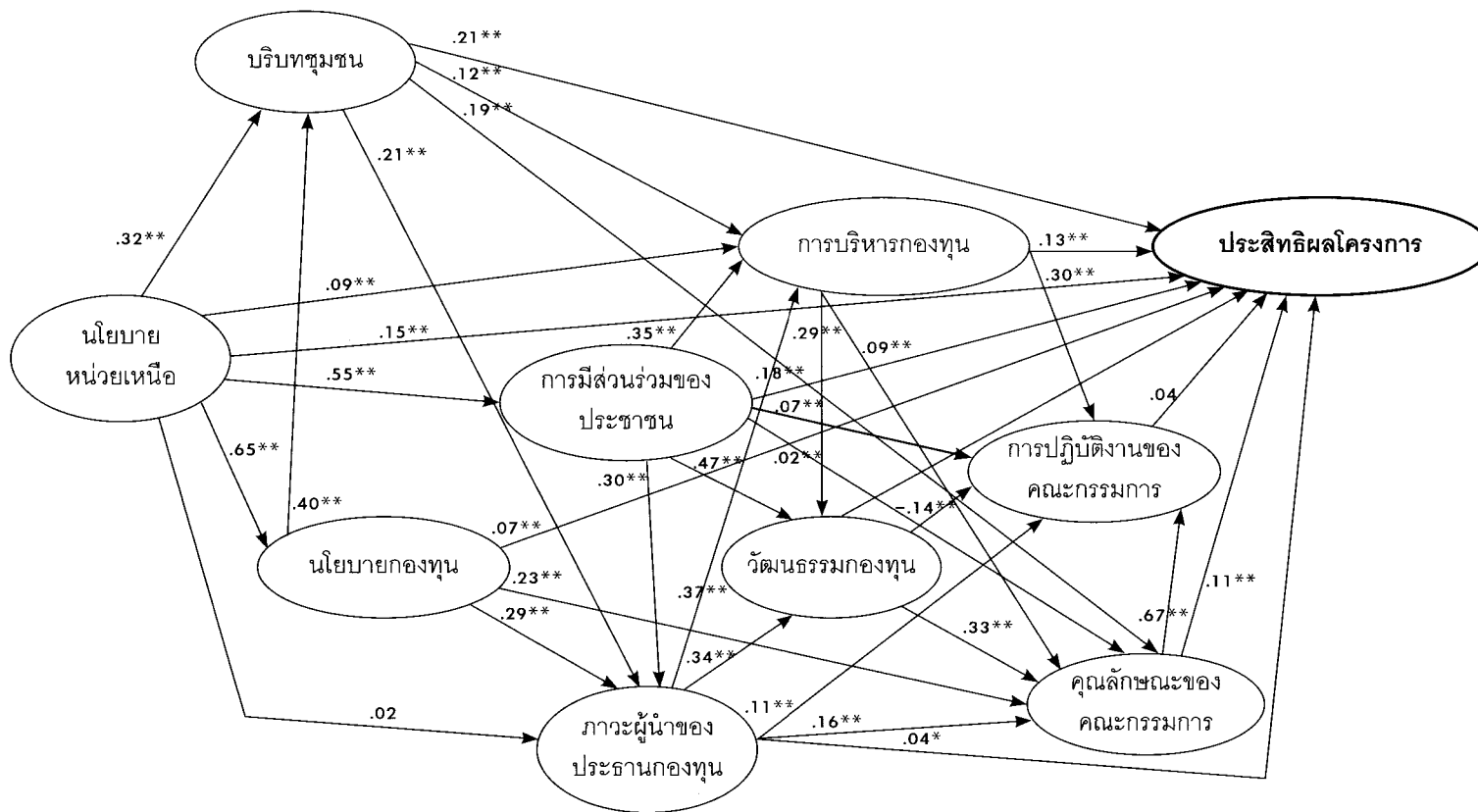
ตาราง 1 ผลการประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตัวแปร	M	S.D.	ความหมาย	เกณฑ์ตัดสิน (\bar{x})	ผลการประเมิน
1. การบรรลุวัตถุประสงค์	3.70	.62	มาก	≥ 3.50	ผ่าน
2. ประสิทธิภาพหรือการทำกำไร	3.66	.69	มาก	≥ 3.50	ผ่าน
3. ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง	3.76	.65	มาก	≥ 3.50	ผ่าน
4. การอยู่รอดของกองทุน	3.79	.64	มาก	≥ 3.50	ผ่าน
รวมประสิทธิผลโครงการ	3.73	.63	มาก	≥ 3.50	ผ่าน

◆ การประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ◆
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ ระนอง

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในระดับมาก และทุกตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบย่อยก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยตัวแปรการอยู่รอดของกองทุนมีค่าสูงที่สุด รองลงมาคือความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง การบรรลุวัตถุประสงค์และตัวแปรประสิทธิภาพหรือการทำการ มีค่า $\bar{x} = 3.79, 3.76, 3.70$ และ 3.66 ตามลำดับ ด้วยค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ พบว่า จากจำนวนตัวแปรเชิงสาเหตุทั้ง 9 ตัวนั้น มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 8 ตัว เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพลจากมากไปหาน้อย คือตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ การมีส่วนร่วมของประชาชน บริบทชุมชน นโยบายกองทุน ภาวะผู้นำประธานกองทุน การบริหารกองทุน วัฒนธรรมกองทุนและตัวแปรคุณลักษณะของคณะกรรมการ มีเพียงตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเท่านั้นที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากตัวแปรดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการแล้วยังมีอิทธิพลซึ่งกันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อมเกือบทุกตัว สำหรับค่าสถิติที่สำคัญจากผลการตรวจสอบรูปแบบการประเมินมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้ค่าไค-สแควร์ 123.82 ค่าความน่าจะเป็น = 1.00 ค่า GFI และ AGFI = 1.00 เช่นกัน และการวิเคราะห์อิทธิพลได้ค่า $P = 0.77$ $RMR = .00072$ GFI และ $AGFI = 1.00$ R -Square = 51 แสดงว่าตัวแปรในรูปแบบการประเมินสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลโครงการได้ร้อยละ 51 รายละเอียดแสดงดังแผนภาพที่ 3 ซึ่งเป็นตัวแปรที่ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและสร้างสเกลองค์ประกอบแล้ว ส่วนรายละเอียดผลการวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรแสดงดังตาราง 2

ภาพ 3 ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นประสิทธิผลโครงการ

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์แยกค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปร

ตัวแปรผล ตัวแปรสาเหตุ	นโยบายกองทุน			บริบทชุมชน			การมีส่วนร่วมของ ประชาชน			ภาวะผู้นำประธาน กองทุน			การบริหารกองทุน			วัฒนธรรมกองทุน			คุณลักษณะ คณะกรรมการ			การปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการ			ประสิทธิผล โครงการ			
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	
นโยบายหน่วยฯ	.65**	-	.65**	.58**	.26**	.32**	.55**	-	.55**	.49**	.47**	.02	.53**	.45**	.09**	.57**	.57**	-	.58**	.58**	-	.57**	.57**	-	.67**	.51**	.15**	
นโยบายกองทุน				.40**	-	.40**	-	-	-	.37**	.08**	.29**	.19**	.19**	-	.17**	.17**	-	.43**	.21**	.23**	.37**	.37**	-	.27**	.20**	.07**	
บริบทชุมชน							-	-	-	.21**	-	.21**	.26**	.08**	.12**	.12**	.12**	-	.28**	.09**	.19**	.26**	.26**	-	.30**	.09**	.21**	
การมีส่วนร่วมฯ										.30**	-	.30**	.46**	.11**	.35**	.70**	.23**	.47**	.34**	.32**	.02	.37**	.30**	.07**	.40**	.22**	.18**	
ภาวะผู้นำ													.37**	-	.37**	.42**	.11**	.32**	.34**	.17**	.16**	.39**	.28**	.11**	.20**	.16**	.04*	
การบริหารฯ																.29**	-	.29**	.18**	.10**	.09**	.39**	.08**	.30**	.20**	.08**	.13**	
วัฒนธรรมฯ																			.33**	-	.33**	.08**	.22**	-.14**	.18**	.04**	.14**	
คุณลักษณะฯ																						.67**	-	.67**	.13**	.02	.11**	
การปฏิบัติงานฯ																									.04	-	.04	
ค่าสถิติ	chi-square = 0.52 df = 2 p = 0.77 GFI = 1.00 AGFI = 1.00 RMR = 0.00072 TOTAL R-square = .51 LSR = 0.64																											
ตัวแปร	นโยบายกองทุน			บริบทชุมชน			การมีส่วนร่วมของ ประชาชน			ภาวะผู้นำประธาน กองทุน			การบริหารกองทุน			วัฒนธรรมกองทุน			คุณลักษณะ กรรมการ			การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการ			ประสิทธิผลโครงการ			
ความเที่ยง =	.42			.42			.31			.48			.64			.58			.68			.65			.77			

หมายเหตุ * P < .05 ** P < .01 TE = อิทธิพลรวม IE = อิทธิพลทางอ้อม DE = อิทธิพลทางตรง

เมื่อพิจารณาจากภาพ 3 และตาราง 2 พบว่า

2.1 ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโครงการมี 8 ตัว โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสิ้น ตามลำดับขนาดอิทธิพลดังนี้ ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือขนาดอิทธิพล = .67 การมีส่วนร่วมของประชาชน = .40 บริบทชุมชน = .30 นโยบายกองทุน = .27 ภาวะผู้นำประธานกองทุน และการบริหารกองทุน = .20 วัฒนธรรมกองทุน = .18 และตัวแปรคุณลักษณะคณะกรรมการ = .13

2.2 ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโครงการมี 8 ตัวแปร เช่นกัน โดยตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวม 7 ตัว ตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ ตัวแปรบริบทชุมชน = .21 การมีส่วนร่วมของประชาชน = .18 นโยบายหน่วยเหนือ = .15 วัฒนธรรมกองทุน = .14 การบริหารกองทุน = .13 คุณลักษณะบุคลากร = .11 นโยบายกองทุน = .07 และตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 1 ตัว คือ ภาวะผู้นำประธานกองทุน = .04

2.3 ตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลโครงการมี 7 ตัวแปร โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสิ้น ตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ = .51 การมีส่วนร่วมของประชาชน = .22 นโยบายกองทุน = .20 ภาวะผู้นำประธานกองทุน = .16 บริบทชุมชน = .09 การบริหารกองทุน = .08 และตัวแปรวัฒนธรรมกองทุน = .04

จากตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโครงการจะเห็นได้ว่า ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือมีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโครงการมากที่สุด โดยส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรองลงมาก็คือการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยส่งผลทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่น ๆ บางเช่นกัน แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะผลทางตรงแล้วจะเห็นว่าตัวแปรบริบทชุมชนมีอิทธิพลมากที่สุด นั่นคือสภาพของชุมชนโดยเฉพาะคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลโครงการโดยตรงมาก ในขณะที่ตัวแปรเกี่ยวกับนโยบายทั้งนโยบายหน่วยเหนือและนโยบายกองทุนจะมีผลทางอ้อม

2.4 ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรเชิงสาเหตุอื่น ๆ มีดังนี้

2.4.1 ตัวแปรการปฏิบัติงานของคณะกรรมการได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรอื่น ๆ ทั้ง 8 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ คุณลักษณะกรรมการ = .67 นโยบายหน่วยเหนือ = .57 ภาวะผู้นำกองทุนและการบริหารกองทุน = .39 นโยบายกองทุนและการมีส่วนร่วมของประชาชน = .37 บริบทชุมชน = .26 และตัวแปรวัฒนธรรมกองทุน = .08 โดยในจำนวนนี้ทุกตัวแปรมีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4.2 ตัวแปรคุณลักษณะของคณะกรรมการ ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรอื่น ๆ ทั้ง 7 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ ตัวแปรนโยบายรัฐบาล = .58 นโยบายกองทุน = .43 การมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำกองทุน = .34 วัฒนธรรม

◆ การประเมินประสิทธิผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ◆
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร และ ระนอง

กองทุน = .33 บริบทชุมชน = .28 และตัวแปรการบริหารกองทุน = .18 ในจำนวนนี้มี 5 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.4.3 ตัวแปรวัฒนธรรมกองทุน ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรอื่น 6 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ ตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน = .70 นโยบายหน่วยเหนือ = .57 ภาวะผู้นำประธานกองทุน = .42 การบริหารกองทุน = .29 นโยบายกองทุน = .17 และตัวแปรบริบทชุมชน = .12 โดยในจำนวนนี้มี 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4.4 ตัวแปรการบริหารกองทุน ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรอื่น 5 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ = .53 การมีส่วนร่วมของประชาชน = .46 ภาวะผู้นำประธานกองทุน = .37 บริบทชุมชน = .20 และตัวแปรนโยบายกองทุน = .19 โดยในจำนวนนี้มี 4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4.5 ตัวแปรภาวะผู้นำประธานกองทุน ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรอื่น 4 ตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับขนาดอิทธิพล ดังนี้ ตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ = .49 นโยบายกองทุน = .37 การมีส่วนร่วมของประชาชน = .30 และตัวแปรบริบทชุมชน = .21 โดยในจำนวนนี้มี 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4.6 ตัวแปรการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรนโยบายหน่วยเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขนาดอิทธิพล = .55

2.4.7 ตัวแปรบริบทชุมชน ได้รับอิทธิพลรวมจากตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือ = .58 และตัวแปรนโยบายกองทุน = .40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ โดยได้รับอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากตัวแปรทั้งสองด้วย

2.4.8 ตัวแปรนโยบายกองทุนได้รับอิทธิพลทางตรง = .65 จากตัวแปรนโยบายรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตัวแปรเชิงสาเหตุที่ได้รับอิทธิพลระหว่างกันจะเห็นได้ว่าทุกตัวแปรได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นๆ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงบางตัวแปร เช่น ตัวแปรการบริหารกองทุนซึ่งได้รับผลจากนโยบายต่างๆ บริบทชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม และผลทางตรงจากภาวะผู้นำประธานกองทุน นั่นคือ ถ้านโยบายและบริบทชุมชนมีความเหมาะสม ประชาชนให้ความร่วมมือและประธานกองทุนมีภาวะผู้นำก็จะเอื้อต่อการบริหารกองทุน ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปยังตัวแปรอื่นๆ อีก และตัวแปรภาวะผู้นำประธานกองทุนเป็นผลสำคัญมาจากนโยบายต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนผลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและบริบทชุมชนโดยตรง นั่นคือ ถ้านโยบายมีความเหมาะสมและประชาชนให้ความร่วมมือ รวมทั้งบริบทชุมชนเอื้อต่อการดำเนินงาน

แล้วก็จะมามีผลต่อภาวะผู้นำของประธานกองทุน ซึ่งจะกระทบต่อตัวแปรอื่น ๆ และประสิทธิผลโครงการได้ในที่สุด เป็นต้น

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาของกองทุนจากผู้ให้ข้อมูล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล 543 คน พบว่า ปัญหาสำคัญเกี่ยวกับ**ระบบกองทุน** ได้แก่ จำนวนเงินน้อยไม่เพียงพอกับสมาชิก โดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ ทำให้เงินกู้ได้ไม่ทั่วถึงหรือเพียงพอ ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง เกี่ยวกับ**คณะกรรมการกองทุน** มีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ไม่ค่อยมีเวลา ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ยุติธรรม รวบอำนาจ ขาดความรู้และประสบการณ์ ในส่วนของ**สมาชิก** มีปัญหาที่สำคัญ คือ ไม่ใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ ขาดความรู้ ความเข้าใจระเบียบต่าง ๆ ขาดความรับผิดชอบและไม่เสียสละเพื่อส่วนรวม

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ประชาชนถึงเหตุผลที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน จำนวน 223 คน พบว่าเหตุผลที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน เนื่องจากไม่จำเป็นต้องกู้ ไม่อยากมีหนี้สิน ขั้นตอนการกู้ยุ่งยาก เป็นสมาชิกกองทุนอื่นอยู่แล้ว คุณสมบัติไม่ครบ ไม่พอใจการทำงานของคณะกรรมการ ไม่เห็นด้วยกับหลักการของกองทุน และเห็นว่าดอกเบี้ยแพงเกินไป

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูล

จากการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูล 543 คน มีข้อเสนอแนะที่สำคัญเกี่ยวกับ**ระบบกองทุน** คือ ควรเพิ่มเงินกองทุนให้สูงกว่าเดิม โดยยืดเวลาชำระหนี้ให้ยาวขึ้น รัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารและเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับ**คณะกรรมการ**ควรทำตามระเบียบขั้นตอนอย่างยุติธรรม มีความเด็ดขาดกับสมาชิกที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและจัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานของกองทุนให้มากขึ้น เลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เพียงพอเป็นกรรมการ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพควรได้รับค่าตอบแทน สำหรับ**สมาชิก**ควรให้ความร่วมมือเพิ่มขึ้นเพื่อรักษากองทุนของตนให้ดำรงอยู่ได้สืบไป

อภิปรายผล

1. จากผลการประเมิน**ประสิทธิผลโครงการ**ที่พบว่า อยู่ในระดับมาก รวมทั้งตัวแปรองค์ประกอบ**ประสิทธิผล**ทั้ง 4 ตัว ก็มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากเช่นกันจึงผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ซึ่งใกล้เคียงกับการศึกษาของ ยุววรรณ รัฐกุล (2545) ที่พบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านมีข้อดีหลายประการ เช่นแก้ปัญหาราคาขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ลดหนี้สินนอกระบบ สร้างและพัฒนาอาชีพใหม่ ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ช่วยระบบเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่ง ประธานกองทุนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเอื้อให้มีระบบการตรวจสอบกันเอง ความล้มเหลวอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ถ้า

พิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งมีค่าต่ำแสดงว่า ผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง มีความเห็นสอดคล้องกันค่อนข้างสูง

2. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัย พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุบางตัว เช่น นโยบายหน่วยเหนือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโครงการสูงกว่าตัวแปรอื่น สำหรับตัวแปรนโยบายหน่วยเหนือนั้น นอกจากจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิผลโครงการแล้วยังมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรต่างๆ สอดคล้องกับความเป็นจริงที่นโยบายในระดับชาติจะส่งผลกระทบต่อทุกส่วนหรือทุกตัวแปรที่เกี่ยวข้อง แสดงว่านโยบายเป็นเรื่องสำคัญจึงมีการแข่งขันด้านนโยบายกันสูงในปัจจุบัน โดยเฉพาะนโยบายในระดับชาติ ซึ่งประชาชนให้ความสำคัญมากกว่าประเด็นอื่น ๆ เพราะจะทำให้ความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตดีขึ้นได้ เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนก็มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการสูงเช่นกันโดยได้รับอิทธิพลทางอ้อมมาจากนโยบายของหน่วยเหนือ นั่นคือถ้านโยบายหน่วยเหนือมีความเหมาะสมกับสภาพหมู่บ้านและชุมชนทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้ด้วยแล้วก็จะทำให้มีประสิทธิผลโครงการมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมต่อประสิทธิผลโครงการรองลงมาคือ บริบทชุมชน นโยบายกองทุนและภาวะผู้นำประธานกองทุนนั้น เนื่องจากโครงการกองทุนเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ดังนั้นคุณลักษณะของประชาชนเกี่ยวกับจิตสำนึก การออมและการลงทุนจึงส่งผลค่อนข้างสูง เพราะการดำเนินงานกองทุนจะสำเร็จหรือไม่เพียงใด ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือประชาชน ถ้าประชาชนขาดจิตสำนึก ไม่ซื่อสัตย์ เช่น ชำระหนี้ไม่ตรงเวลาหรือไม่ชำระหนี้ก็ย่อมส่งผลต่อกองทุนได้ ส่วนนโยบายกองทุนมีอิทธิพลพอสมควร ถ้าสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และภาวะผู้นำของประธานกองทุนซึ่งมีอิทธิพลใกล้เคียงกับนโยบายกองทุน เนื่องจากแม้ว่าโครงสร้างของคณะกรรมการกองทุนจะมีขนาดเล็กแต่คุณลักษณะความเป็นผู้นำของประธานกองทุนมีความสำคัญเช่นเดียวกับผู้นำองค์การในระดับอื่น ๆ

3. จากปัญหาของโครงการที่สำคัญ เกี่ยวกับสมาชิกไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ คือ แทนที่จะนำไปประกอบอาชีพหรือขยายการลงทุนในการประกอบอาชีพเดิม หรือเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินตามความจำเป็นเร่งด่วนแต่กลับนำไปใช้ซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตามที่ต้องการก็จะทำให้กลายเป็นผู้ที่มีหนี้สินเพิ่มขึ้นโดยไร้เหตุ ส่งผลต่อการชำระหนี้คืนได้ยากและเนื่องจากเห็นว่าเป็นเงินของรัฐก็อาจใจไม่ชำระคืน ซึ่งถ้าไม่มีมาตรการควบคุมที่ดีก็จะทำให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในกองทุน หรือกองทุนอื่น ๆ ไม่ชำระคืนเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของยุววรรณ รัฐกุล (2545) ที่กล่าวว่าอาจเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นได้

4. จากข้อเสนอแนะที่ว่าควรเพิ่มเงินให้แก่กองทุนและขยายเวลาชำระหนี้ นั้น เนื่องจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนแตกต่างกันในขณะที่รัฐจัดสรรงบประมาณเบื้องต้นให้เท่ากัน คือ หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ทำให้บางหมู่บ้านที่มีประชาชนมากหรือต้องการจะประกอบอาชีพที่ต้องใช้เงินทุนสูงไม่สามารถกู้เงินได้เพียงพอ จึงได้มีการเสนอข้อแนะนำดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของยุววรรณ รัฐกุล (2545) เกี่ยวกับการกำหนดเวลาชำระหนี้ที่ควรยืดหยุ่น โดยควรขยายเวลาตามความสามารถของสมาชิกแต่ละคน ก็จะทำให้อัตราหนี้สูญลดลงได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการประเมินที่พบว่า ตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโครงการ คือ นโยบายหน่วยเหนือ นโยบายกองทุน การมีส่วนร่วมของประชาชน ภาวะผู้นำประธานกองทุน และการบริหารกองทุน จึงควรดำเนินการดังนี้

1.1 ควรมีนโยบายในการดำเนินกิจกรรม/โครงการสนับสนุนกองทุน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น ด้วยการจัดโครงการที่เอื้อต่อประสิทธิผลของกองทุน ซึ่งเป็นโครงการเพิ่มคุณลักษณะของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านความรู้ จิตใจและทักษะ เช่น โครงการให้ความรู้ด้านระเบียบกฎหมายต่าง ๆ และการบริหารจัดการกองทุนแก่คณะกรรมการ โครงการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้เกี่ยวข้อง และโครงการฝึกอาชีพต่าง ๆ แก่สมาชิก เป็นต้น

1.2 สนับสนุนและดำเนินมาตรการ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการของกองทุนให้มากขึ้น

1.3 พัฒนาประธานกองทุน ทั้งด้านความรู้และเจตคติที่เอื้อต่อการดำเนินงานของกองทุน

1.4 เน้นการบริหารกองทุนที่โปร่งใส โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน

1.5 ควรปรับระเบียบกองทุน ลดความยุ่งยากในการกู้ และปรับอัตราดอกเบี้ย รวมทั้งระยะเวลาในการชำระหนี้คืนให้เหมาะสม

2. จากผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบว่า จำนวนเงินของกองทุนมีน้อย จึงควรจัดสรรเงินตามความต้องการจำเป็น ส่วนปัญหาอื่น ๆ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในข้อ 1 แล้ว

3. จากผลการวิเคราะห์ที่พบว่า ตัวแปรอธิบายความแปรผันประสิทธิผลโครงการร้อยละ 51 แสดงว่ายังมีตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องอีก ควรมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีตัวแปรและสัดส่วนในการอธิบายความผันแปรได้มากขึ้น

4. ควรมีการกำหนดค่าน้ำหนักตัวแปร และตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาผลของโครงการในภาพรวมได้ชัดเจนตามระดับความสำคัญของตัวแปรและตัวชี้วัด นอกจากนี้เมื่อได้ดำเนินโครงการไปได้เป็นเวลานานพอสมควรมีความชัดเจนมากขึ้นแล้ว ควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินตามตัวชี้วัด โดยวิจัยพัฒนาเกณฑ์

การประเมินที่เหมาะสมหรือหาตัวชี้วัดประสิทธิผลโครงการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับผลการประเมินและสามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาโครงการได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ รัตนัสัจธรรม. (2536). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ ระดับคณะสาขา วิทยาศาสตร์สุขภาพในมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์สาธาณสุขศาสตร์ดุสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ, สำนักงาน. (มปป.). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544*. มปท..
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). *ระเบียบราชการประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ*. อัดสำเนา.
- दनัย เทียนพุดิ. (2545). *ว่าด้วยเรื่อง KPIS และ BSC The Balanced Scorecard เวอร์ชัน 3.0*. กรุงเทพมหานคร: นาโกต้า.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2538). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของหน่วยงานการศึกษานิตศกักรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พสุ เดชะรินทร์. (2545). *เส้นทางจากกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วย Balanced Scorecard และ Key Performance Indicators*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภรณ์ กิริติบุตร. (2529). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ยุววรรณ รัฐกุล. (2545). *ผลการสำรวจกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง*. เอกสารเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2545. อัดสำเนา.
- สมยศ นาวิก. (2540). *ทฤษฎีองค์การ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). *วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย. (2537). *เอกสารการสอนชุดวิชาของคํการและการจัดการ*. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- อุทัย สันติสกุล. (2534). *การวิเคราะห์ประสิทธิผลและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์กร : ศึกษาเฉพาะกรณี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Chen, H. T. (1990). *Theory-driven evaluations*. California: Sage Publications.
- Heaphy, M., and Gruska, G. (1995). *The malcolm baldrige national quality award*. New York: Addison-Wesley Publishing.
- Kaplon, R. S. (1992). The balanced scorecard measures that drive performance. *Harvard Business Review*. (January - February): 71-79.
- _____. (1996). Using the balanced scorecard as a strategic management system. *Harvard Business Review*. (January - February): 75-87.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology* 28: 563-575.
- Robbins, S. P. (1997). *Essentials of organizational behavior*. 5th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- _____. (1986). *Organizational behavior : Concept, controversies and application*. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall.
- _____. (1993). *Organizational behavior : Concept, controversies and application*. 6th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Steer, R. M. (1977). *Organizational effectiveness a behavioral view*. California: Goodyear Publishing.
- _____. (1988). *Introduction to organizational behavior*. 3rd ed. America: Scott, Foresman and Company.

